

УДК 378.147

*СПІВПРАЦЯ НА ЗАНЯТТЯХ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ*

Кундій Ж.П., Вонсович Л.П., Андрейко С.С.

Українська медична стоматологічна академія

Медичний коледж

**COOPERATION AT THE LESSONS AS A CONDITION FOR REALIZATION
OF SUBJECTS OF THE
EDUCATIONAL PROCESS**

Zh.P. Kundii, L.P. Vonsovyich, S.S. Andreiko

Ukrainian medical stomatological academy

Medical college

Abstract *Modern approaches in realization of the educational process in the institutions of higher medical education are reflected through the teamwork of a competent teacher, organizer of cognitive activity, and a student, who is capable of self-realization, in other words, cooperation in the classes as a condition of realization of the subjects of the educational process.*

Key words: *cooperation between teacher and student, innovative learning technologies, method of dynamic groups, method of projects*

Сьогодні в Україні відбуваються зміни у системі вищої медичної освіти, які у першу чергу пов'язані з реформуванням галузі охорони здоров'я, підвищенням вимог до професійних якостей майбутніх фахівців через впровадження сучасних технологій.

Перед закладами вищої медичної освіти стоїть важливе завдання: озброїти випускників новими знаннями, створити умови щодо реалізації формування у них професійно важливих якостей через використання інноваційних технологій навчання.

Яку мету переслідують на шляху реалізації цієї проблеми викладачі коледжу?

По-перше, ознайомитися та вивчити методи та прийоми, що реалізуються в

якісній підготовці наших студентів як майбутніх фахівців.

По-друге, реалізувати через педагогічні технології професійно важливі якості.

По-третє, пропаганда досвіду роботи викладачів нашого закладу.

Вирішення проблеми «Співпраця на заняттях як умова реалізації суб'єктів освітнього процесу» - різновиду педагогічної технології - також дозволить вирішити ряд навчально-методичних питань:

- активізацію науково-методичної та пошукової діяльності учасників освітнього процесу;
- широке запровадження інноваційних технологій у освітній процес.

Впроваджуючи в освітній процес результати дисертаційної роботи «Методи проблемно-модульної технології у професійній підготовці медичних спеціалістів» **О.А. Снісар**, викладача Черкаської медичної академії, та використовуючи їх у проведенні занять, у рекомендаціях позааудиторної самостійної роботи, у організації гурткової роботи проблемно-інформаційні, частково-пошукові, дослідницькі та фронтальні методи, викладачі коледжу отримали очікувані результати.

Використання методів співробітництва дозволило у свою чергу реалізувати й іншу сторону освітнього процесу - виховну, а саме: формування професійно-творчих якостей.

Завдання стає тільки творчим за умови, що його виконання потребує складної пізнавально-пошукової діяльності, творчої співпраці викладача і групи студентів. Зразком такої співпраці на заняттях дисциплін загальноосвітньої підготовки, дисциплін загальної та професійної підготовки ОПП молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра) є завдання:

- завдання з недостатніми даними (відсутність певних даних не дає змоги однозначно відповісти на поставлене запитання: студенти мають проаналізувати завдання і з'ясувати умови, яких не вистачає;
- завдання з надлишковими даними (студенти повинні виявити дані, які необхідні для розв'язання завдання і зняти надлишкові;
- завдання з багатьма варіантами розв'язання(кожен варіант оцінюється

студентами з точки зору його раціональності);

- завдання з несформульованою метою (студенти повинні виявити логіку даних, сформулювати мету, завдання.
- видозмінене завдання; уже відомий студентам тип завдання змінюється так, що стає зовсім невідомим (студенти мають проаналізувати проблемну ситуацію з іншого погляду, відмовитися від шаблонного мислення (це, звичайно, зміни в алгоритмі виконання дій певної маніпуляції з дисциплін професійної підготовки).

Для того, щоб правильно організувати роботу викладача і студента, необхідним є вміння орієнтуватися серед великого обсягу інформації та вміння ефективно планувати свою роботу у кожному конкретному випадку.

Хочемо поділитися деяким досвідом роботи у динамічних групах (з досвіду роботи викладачів циклу загальноосвітніх дисциплін).

Група студентів, що присутня на занятті, розбивається на невеликі підгрупи, які будуть обговорювати ті чи інші питання, що входять у тему заняття (наприклад, «Уроки людяності і добра для малого Сашка (за кіноповістю О.Довженка «Зачарована Десна»)). Кожна підгрупа, що складається приблизно з **десяти**, а **іноді чотирьох-шести осіб**, отримує завдання, виконання якого повинно дати відповідь на поставлене запитання або заповнення діаграми, таблиці тощо. Час повинен бути чітко лімітованим. Інколи підгрупи можуть обговорювати одне проблемне завдання чи запитання, або якась велика тема розділяється на гідтеми — окремі завдання. Результати роботи в динамічних групах такі: складання списку цікавих думок або плану дій для вирішення проблемного завдання, виступ одного-двох представників підгруп з доповідями, в яких аналізуються шляхи розв'язання даної проблеми, що пропонуються групою. Чітко контролюється кожен вид діяльності керівником динамічної групи (це може бути студент, який на достатньому рівні засвоїв тему або студент, який бажає стати керівником динамічної групи) з метою прогнозування оцінки за виконану певну роботу (відшукати цитати, подати у хронологічному порядку становлення персонажу твору тощо). По закінченню роботи викладач коментує роботу груп за результатами навчальних досягнень, про питання організації роботи всередині

груп доповідає студент, якого справедливо вибирає вже сама група.

При використанні методу роботи в динамічних групах викладач повинен підтримувати дружню робочу атмосферу на заняттях, бути уважним щодо внутрішнього групового керування, справедливого вибору доповідача.

Під час роботи в динамічних групах студенти, які не були лідерами в навчальній групі, активніше працюють, висловлюють свої думки. Їх комунікативні здібності, вміння переконувати розвиваються як під час обговорення думок у підгрупі, так і під час відстоювання своєї версії перед всією групою та викладачем. Вироблені навички студенти зможуть використовувати в майбутній професійній діяльності при спілкуванні з колегами, пацієнтами та їхніми рідними, будуючи надійний фундамент до храму здоров'я (наприклад, сестра медична повинна не тільки виконувати певні маніпуляції по догляду та обстеженню пацієнта, а й сприяти задоволенню його потреб у схваленні, розумінні, захисті, безпеці).

Отже, метод роботи в динамічних групах дає змогу формувати у студентів-медиків соціально-значимі якості. Вони набувають навичок роботи в команді з метою вирішення поставленого завдання, відчують себе корисними один одному, відповідальними за результати своєї праці, навчаються поважати один одного, виробляти спільні думки та вирішувати правильний хід різних думок або тверджень.

Так, наприклад, розглядаючи **аналіз композиції епічного твору Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні»**, елементи зовнішньої композиції цього твору, досліджуємо поділ твору на окремі частини, розділи, сцени, аналізуємо назву твору, бо тут часто-густо розкривається тема твору, не рідко ідейне спрямування, головна проблема, тобто ті елементи змісту, що і визначають особливості композиції будь-якого твору (заздалегідь викладач подає студентам схему досліджень, які налаштовують їх на уважне читання роману).

Приклад орієнтовної схеми досліджень, яка впродовж вивчення дисципліни постійно змінюється або доповнюється

Отже, прочитаний роман (оповідання, повість...) допомагає зрозуміти, що у даному випадку назва твору

свідчить про те, що автор робить:

•заявку на дослідження:

- найрізноманітніших сторін життя людини (соціального прошарку народу);
- життя природи, тваринного і рослинного світу;
- об'єктів матеріальної людської культури;
- висвітлення долі конкретної людини;
- життя людини в найрізноманітніших зв'язках та суперечностях;
- складних та суспільно — важливих процесів, подій;
- життєвий шлях людини, її прагнення;
- історія формування характеру людини та подолання перешкод на шляху до певної мети, як вона виходить зі складних життєвих ситуацій;
- складного, суперечного, постійно змінюваного руху внутрішнього життя людини;
- історичного процесу і подій;
- життя людини, що обумовлене соціальними, побутовими, національними умовами;
- виняткової, героїчної особливості, виявлення причин її надзвичайної поведінки;
- фактів щоденного життя, її вплив на свідомість та поведінку людини;
- фантастичне уявлення майбутнього світу (розкриття таємниці, опис назви надзвичайних подій, пригод);
- сфер духовного життя людини, пояснення її особливої поведінки винятковою ситуацією, втручання не тільки реальних, а й неусвідомлених народних сил.

Серед методів нашої проблеми майже відсутній **метод проектів** як форма стимулювання інтересу студентів до розв'язання проблем у медицині, які передбачають практичне застосування набутих знань та умінь проектної

діяльності.

Метод проектів вимагає використання сукупності дослідницьких, творчих методів, прийомів, засобів. Він призначений для розвитку умінь практичної діяльності, клінічного мислення, встановлення міждисциплінарних зв'язків.

Проектна діяльність відкриває широкі можливості для вибору ролі організатора, учасника, виконавця, передбачає активність кожного, оскільки кінцевий результат залежить від спільних зусиль, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, дає можливість залучати студентську молодь до розв'язання різних суспільних та професійних проблем, підґрунтям яких на першому етапі є індивідуальні завдання та диференційований підхід до студентів:

- підготовка реферативних повідомлень;
- анотування додаткової літератури з даної теми;
- складання тез згідно з планом;
- пошук і збір довідкового навчального матеріалу до заданих тем;
- огляд фахової періодики або періодики з заданої теми;
- обробка результатів досліджень;
- розробка дидактичних матеріалів (звичайно, кращими і сильнішими студентами): наочності, діаграми дослідження певних ситуацій, пошукова робота з комп'ютерними джерелами;
- складання анкетування, інтерв'ю з пацієнтами;
- опрацювання відповідної наукової публікації для розв'язання певного питання чи теми;
- створення комп'ютерних презентацій.

Студентам на заняттях в аудиторії також доцільно пропонувати створювати міні-проекти, які не потребують наявності великої кількості обладнання, а потребують використання тільки звичайних канцелярських товарів, як то: аркуші паперу формату А4, А3, маркери, олівці тощо.

Виконання міні-проектів, зокрема, на заняттях літератури дозволяє студентам активно навчатися, практично презентувати отримані знання, вчитися працювати у команді, планувати свою діяльність і набувати пошукових, дослідницьких умінь, навичок творчої співпраці з однолітками, які їм необхідні

для подальшої зацікавленості у самоосвітній діяльності протягом життя.

Для викладача використання проектної технології — це можливість стати фасилітатором на занятті, даючи студентам можливість вільно мислити, ефективно обмінюватися думками, самостійно обирати форму інформативного повідомлення про результат спільної роботи, не обмеженість у виборі тематики проектів, адже таку форму роботи можна планувати при вивченні практично усіх запропонованих навчальною програмою тем.

Таким чином, реалізація технології творчої співпраці зі студентом, в основі якого лежить особистісно-орієнтовне навчання, є ефективним інструментом розвитку творчих здібностей студентів, який дає їм змогу реалізувати свій потенціал та удосконалити професійні вміння і навички. І той викладач, який із початку навчання створює об'єктивну основу співпраці, співтворчості всіх учасників освітнього процесу і водночас створює могутній стимул мотиву творчого досягнення, досягає значних результатів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. - Х.: Видав.гр. «Основа», 2003. - 80с.
2. Снісар О. А. Педагогічні умови застосування проблемно-модульної технології у професійній підготовці молодших медичних спеціалістів: автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / О. А. Снісар; Черкас, нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. — Черкаси, 2013. - 20 с. - укр.
3. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. -Науково- методичний посібник / О.І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. - К.: Видавництво А. С. К., 2004. — 192 с.
4. Філоненко М.М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу. Методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеню доктора філософії України./М.М. Філоненко - К.: «Центр учбової літератури». 2016. - 88 с.

REFERENCES:

1. Syrotenko H.O. Suchasnyi urok: interaktyvni tekhnolohii navchannia. - Kh.:

Vydav.hr. «Osnova», 2003. - 80s.